

homilije

»O TVOJIM ODREDBAMA RAZMIŠLJAM« (Ps 119/118)

»Zakon tvoj duboko u srcu ja nosim« (Ps 40/39)

Draga braćo u biskupstvu i svećeništvu!

Ovogodišnji Teološko-pastoralni tjedan u središte naše pažnje i razmišljanja polaže Bibliju. To je susret s Božjom Riječju, jer »nikada proroštvo ne bi ljudskom voljom doneseno, nego su, Duhom Svetim poneseni, ljudi od Boga govorili« (2 Pt 1,21): Zato se »nijedno proroštvo Pisma ne može tumačiti samovoljno« (2 Pt 1,20).

Biblija - Sveto pismo Staroga i Novoga zavjeta – dar je Božji čovjeku i čovječanstvu da u svjetlu Duha Svetoga i pod vodstvom Crkve u toj svetoj Knjizi čovjek nalazi istinitu spoznaju o Bogu, da otkriva tajnu vlastitog bića i smisla postojanja, da u njoj pronalazi ispravne putokaze svojoj savjesti, da u Bibliji čita i razumije tajnu povijesti. Stari i Novi zavjet jesu cjelina koju je Duh Sveti gradio da bi očitovao »istinski božanski odgojni postupak« (VD 15) koji konačno dobiva svoju puninu u Utjelovljenoj Riječi – Isusu Kristu, Otkupitelju čovjeka i njegove povijesti. Sabor kaže: »Bog, dakle, nadahnitelj i začetnik knjiga obaju zavjeta, tako je mudro rasporedio da je Novi zavjet u Starom sakriven, a u Novom Stari otkriven. Naime, iako je Krist u svojoj Krvi sazdao novi Savez (usp. Lk 22,20; 1 Kor 11,25), ipak knjige Staroga zavjeta – preuzete u cijelosti u evanđeoskom navještaju – dobivaju i kazuju svoje puno značenje u Novom zavjetu (usp. Mt 5,17; Lk 24,27; Rim 16,25-26; 2 Kor 3, 14-16) dok ga zauzvrat osvjetljaju i svjedoče« (Vd 16).

Isus Krist u Nazaretskoj zbornici pročitao je tekst iz Knjige proroka Izaije: »Duh Gospodnji na meni je jer me pomaza! On me posla blagovjesnikom biti siromasima; proglasiti sužnjima oslobođenje, vid slijepima; na slobodu pustiti potlačene, proglasiti godinu milosti Gospodnje« (Lk 4, 18-19).

Pročitavši taj čudni tekst progovori: »Danas se ispunilo ovo Pismo što vam još odzvanja u ušima«! (Lk 4,21).

To Isusovo »danas« trajat će kroz cijelo vrijeme novoga Saveza u povijesti ljudskoj, sve do svršetka svijeta. U tom »danas« događa se punina objave jer je Riječ tijelom postala (usp. Iv 1,14) da uprisutni u povijest spasenja, oslobođenje, milost, istinu kao svjetlost, ljubav kao život. »Ja – Svjetlost – dođoh na svijet da nijedan koji u mene vjeruje u tami ne ostane« (Iv 12,46).

Dominikanac Lacordaire govoreći o Bibliji kaže da je ona u povijesti: polog istina, zakon prava, riznica nađe, bezdan utjeha, usta Božja na njezinu srcu; ona je konačno Krist Sin Božji koji ju je spasio.

Zaista, ako hoćemo barem donekle razumjeti povijest i prodrijeti u njezine tokove, svijetle i mračne spletove, korijene njezinih uspona i padova, moramo je čitati biblijski.

Povijest je dubok misterij i tumačenje tog misterija izmiče samo ovozemaljskim analizama. U Svetom pismu njezino je tumačenje od knjige Postanka do Otkrivenja. Možemo li bez svjetla Riječi Božje razumjeti i suvremenu povijest, povijest i našeg 20. stoljeća, ispunjenu najvišim tehničkim usponima i uspjesima, ali i najkrvavijim sukobima i mržnjama?

Lacordaire kaže da kršćanin iz Pisma i iz Kristova misterija crpi razumijevanje života i povijesti kakvo mu ne može dati nijedno iskustvo, jer iskustvo otkriva samo čovjeka, dok Pismo otkriva u isto vrijeme Boga u čovjeku i čovjeka u Bogu (*Chaque jour tu nous parle*, Orval, 1974, str. 84–85). Da, u tkanju povijesti Bog sudjeluje svojom mudrošću, pravednošću i ljubavlju i čovjek svojom slobodom, umom i savješću. Ali Biblija nam otkriva i korijene iz kojih rastu mračna zbivanja povijesti.

Knjiga Postanka kaže da je sve bilo dobro što je Bog stvorio. »I vidje Bog sve što je učinio, i bijaše dobro« (Post 1,31). Morala je postojati čudesna skladnost stvorenoga. Središte tog stvorenog svijeta, u njegovoj vidljivoj pojavnosti, jest čovjek. »Na svoju sliku stvori Bog čovjeka...« (Post 1,27). Kao što je čovjek stvoren na sliku Božju da u svijetu bude prisutnost ljubavi i svetosti, tako je i stvoreni svijet trebao biti po čovjeku uzdignut u Božju ljubav, zahvalnost i adoraciju. Čovjek je bio pozvan da bude kozmički svećenik: um koji spozna je i srce koje zahvaljuje u ime svih stvorenja za dar postojanja.

U svjesnom i slobodnom susretu čovjeka s Bogom imala se odvijati cijela povijest u svjetlu dobra, u miru i pravednosti kojoj je razlog ljubav.

Međutim, u čovjekovu misao i srce ubačena je napast: »... Otvorit će vam se oči, i vi ćete biti kao bogovi, koji razlučuju dobro i zlo« (Post 2,5). Čovjek je povjerovao palom Svetlonoši, koji je i sâm Boga neopozivo odbacio i postao duh neugasive mržnje.

»Otvorit će vam se oči!« Nije vam potrebno svjetlo Božje da shvatite stvari i svoj smisao! Nije vam potrebna Božja ljubav da gradite svoj svijet i živite svoju povijest. »Bog je mrtav!« Ta je napast odjekivala posebnom snagom i upornom silom i u ovom našem stoljeću. Lažna su se božanstva proglasila apsolutnom normom dobra i zla; gospodarima povijesti i ljudskih života milijuna ljudi.

Povijest je mnogo toga zapisala o ljudskim okrutnostima, pokoljima, ratovima. Optuživalo se za to mračnu prošlost, čovjekov primitivizam i neznanje. Međutim, čovjek 20. stoljeća postigao je vrhunce spoznaja o sebi, o prirodi, o energijama svijeta; ušao je u tajne gena i atoma, pa ipak tko će izbrojiti sve ubijene, mučene, zgažene ljude i narode u ovom našem toliko puta nazvanom naprednom stoljeću?! Poznato nam je to. Ali ima jedna činjenica, krvava stvarnost, da se čovjek proglasio tako apsolutnim gospodarom života i smrti da više nema granica ljudskoj samovolji. Osim logora, gulaga, krematorija, pokolja nad jamama i na križnim putovima, kolika su nevinna ljudska bića svaki dan lišena prava na život u krilu žene! Pročitao sam u novinama da se u Zagrebu u jednoj bolnici izvrši godišnje 6 do 7 tisuća pobačaja. Koliko onda živih ljudskih bića bude uništeno bez milosrđa u Hrvatskoj, u Jugoslaviji, u Europi, u svijetu? To više nije rat između

osvajачa i porobljenih, između sukobljenih neprijatelja u mržnjama i nepravdama. To je rat između moćnog mentaliteta samovlašća nad životom ljudskih bića koja su prepuštena u svojoj potpunoj nemoći samovolji požude, interesa, sebičnosti. To je rat između žene i njezina čeda!

Nije li i to apokaliptička stvarnost?!

Kad znamo suvremenu ratnu tehniku i njezine mogućnosti razaranja i ubijanja, onda nam postaje jasnija knjiga Otkrivenja sa svojih sedam pečata i anđeoskih trublja koje najavljuju zla u sve strašnijem slijedu.

Sin Božji sišao je u povijest svijeta da bude nevini »Jaganjac Božji koji odnosi grijeh svijeta« (Iv 1,20). Ali Otkrivenje opisuje borbu Zmaja i Zvijeri s Jaganjcem. Ta borba traje kroz povijest i doći će do svoga vrhunca prema svršetku vremena u svim mogućim pobunama, prkosima i bestidnostima u odnosu prema Božjem planu s čovjekom i s poviješću. Čovjek se uključuje u taj misterij sukoba ili uz Jaganjca ili uz Zmaja. Koliki se »pokloniše Zmaju koji daje takvu vlast Zvijeri. Pokloniše se i Zvijeri govoreći: "Tko je kao Zvijer? Tko bi smio ratovati s njom"?« (Otk 13,4). I pokloniše se Zvijeri »svi pozemljari, oni kojima ime nije zapisano u knjizi života zaklanog Jaganjca, od postanka svijeta« (Otk 13,8).

Velik otpad od Boga, oholi prezir Jaganjca i njegove Žrtve, uporna borba protiv Istine i Ljubavi, protiv Boga i čovjeka, poprimili su u našem stoljeću razmjere kao nikada u povijesti.

Od toga nije pošteđena ni Crkva – Zaručnica Jaganjčeva (usp. Otk 19,7). I u nju se hoće ubaciti borba protiv Istine da se obeskrjepi snaga Duha u Pismima i da se otupi zahtjevnost evanđelja. Hoće protivnici Božji da se pomiri Duh Božji s duhom palog svijeta. Apostol Ivan pisao je mladima Pracrkve: »Napisah vam, mladići, jer ste jaki i riječ Božja u vama ostaje i pobijedili ste Zloga. Ne ljubite svijeta ni što je u svijetu. Ako tko ljubi svijet, nema u njemu ljubavi Očeve. Jer što god je svjetsko – požuda tijela, i požuda očiju i oholost života – nije od Oca, nego od svijeta« (1 Iv 2, 15–16).

Svako ljudsko srce postaje izvor svjetla ili tame, čime se tka povijesno tkivo. Povijest se događa u čovjekovu srcu; čovjek u svojoj savjesti bira dobro ili zlo. Čovjekovo srce postaje također izvor iz kojeg teče u veliku rijeku povijesti istina ili laž, milost ili grijeh, mržnja ili ljubav. Čovjekov osobni grijeh odjekuje u povijesti. Kada silnici i nasilnici pokreću ratove i pale svjetske požare, nije li to eksplozija nagomilanog zla u svijetu. Koliko je puta u Bibliji prokazana zloća ljudi, pokvarenost života, kao izvor nesreća ljudskih!

Tako prorok Izaija kori grijeha naroda: »Ne, nije ruka Gospodnja prekratka da spasi, niti mu je uho otvrdlo da ne bi čuo, nego su opačine vaše jaz otvorile između vas i Boga vašega« (Iz 59,1-2). Jeremija u ime Božje kori svoje suvremenike: »Opačina te tvoja kažnjava, otpadništvo te tvoje osuđuje. Shvati i vidi kako je teško i gorko što ostavi Gospoda, Boga svojega« (Jr 2,19).

Kada je Blažena Djevica Marija u razgovoru s djecom u Fatimi 1917. godine govorila o povijesti našeg stoljeća, o ratovima, bunama i patnjama svijeta i Crkve, jasno je kazala da su grijesi uzrok katastrofa koje si sam čovjek može pripremiti, stoga su molitva, pokora i obraćenje jedini izlazi u slobodu i mir. Govorila je u Božje ime govor Pisma; pozvala je na pouzdanje u Božje milosrđe ako poslušamo glas njezina Bezgrešnog Srca. Zašto Srce? Civilizacija bez Boga jest civili-

zacija bez srca. Zato Bog takvoj civilizaciji progovara kroz majčinsko srce! Ne potvrđuje li i najnoviji razvoj događaja u svijetu njezine proročke riječi, koje su posve u skladu s Biblijom? Stoga moleći za mir naš i mir svijeta moramo moliti za obraćenje naše i obraćenje svijeta!

Grieh je u sebi pobjeda Zmaja u borbi s Jaganjcem. Nije bez razloga teški grijeh nazvan i smrtnim grijehom jer to je pobjeda smrti. Tu unutarnju borbu Zmaja protiv Jaganjca opisao je Isus u raspravi sa svojim protivnicima: »Zašto moje besjede ne razumijete? Zato što niste kadri slušati moju riječ. Vama je otac davao, i hoće vam se vršiti prohtjeve oca svoga. On bijaše čovjekoubojica od početka i ne stajao je u istini, jer nema istine u njemu: kad govori laž, od svojega govori, jer je lažac i otac laži!« (Iv 8,43-44). On se oblači u anđela svjetla na razne načine da prevari i zavede. Da ponudi obilan napitak otrova, zna u nj umiješati i malo istine. Upropastitelj zna biti nasmiješen.

I mi biskupi, svećenici i redovnici moramo biti osobito budni i pažljivi na riječ Božju. Moramo biti ljudi Pisma. Nama su izričito upućene Isusove riječi: »Vi ste prijatelji moji ako činite što vam zapovijedam!« (Iv 15,14).

Svećenik koji je napustio svećeništvo, s iskrenim kajanjem uputio je pismo jednom mladom svećeniku. Njegovo je pismo poticaj i svjedočanstvo. Među ostalim piše: »Previše se lako navikneš na Riječ Božju. Studirao si egzegezu i misliš da mnogo znaš o Božjoj Riječi... I jednog dana možda će ona postati samo jedna obična riječ. Ona gubi svoju snagu; nestaje kao pijesak među prstima. Ti si zaboravio da se toj Riječi diviš...

Govorim ovdje o opasnosti navike. Što možeš učiniti protiv toga? Moraš redovito čitati Sveto pismo. Moraš ga jednostavno djetinjim očima čitati. Ono što čitaš, moraš izravno povezati sa svojim životom, moraš dopustiti da uđe u tvoj život, moraš se otvoriti toj Riječi... Egzegeza je dobra, ali može naš pogled vjere na Božju riječ iskriviti... Iza svakog teksta stoji živi susret s Bogom.

...Vidiš, molitva Časoslova služi sigurno također tome da se ostvari redovit susret s Božjom Riječi, s Bogom samim...« (Anton Grabner-Haider, *An einen jungen Priestern (Briefe eines Laizisierten)*).

Pitajmo zaista svoju savjest: S kakvim poštovanjem čitamo Riječ Božju na ambonu? S kakvim je uvjerenjem razlažemo u poukama? Da li savjesno molimo Časoslov kako bismo od Riječi živjeli i ostali s Jaganjcem u borbi protiv Zmaja?

Biblija je sveta povijest spasenjskih događaja, a »Marija u sebi pohranjivale sve te događaje i prebiraše ih u svom srcu« (Lk 2,19). Neka nas Bezgrešna uči čitati i živjeti Božju riječ. A Isus reče: »Tko god vrši volju Božju, on mi je brat i sestra i majka« (Mk 3,35).

† Franjo kard. Kuharić